

ระบบวรรณยุกต์และการแปร กับการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ ในภาษาลาว (น้ำปั่ว)¹

พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล

รับบทความ: 24 ตุลาคม 2562

แก้ไขบทความ: 5 ธันวาคม 2562

ตอบรับ: 20 มกราคม 2563

ออนไลน์: 19 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

การแปรและการเปลี่ยนแปลงภาษาอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก เช่น การสัมผัสภาษา หรือปัจจัยภายใน เช่น การออกเสียงให้ง่ายขึ้น (simplification/ease of articulation) อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในยังไม่มีผู้กล่าวถึงมากนัก บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงผลการวิจัยเกี่ยวกับระบบวรรณยุกต์และการแปรกับการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) ที่พูดในจังหวัดน่านในภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งเกิดจากปัจจัยภายในตัวภาษาเอง ในแง่ของระบบ

¹ เนื้อหาบางส่วนในบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง “การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน” นำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2555 ยังไม่มีการตีพิมพ์) และส่วนหนึ่งของเนื้อหาเคยนำเสนอด้วยวาจาในหัวข้อ “*Tonal simplification in Lao (Nam Pua)*” ในการประชุมระดับนานาชาติ The Fifth International Conference on Lao Studies ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างวันที่ 8–10 กรกฎาคม 2559 ในบทความนี้ได้มีการเพิ่มเติมการวิเคราะห์และเปรียบเทียบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) กับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) รวมทั้งเพิ่มเติมการอภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ที่หลากหลายขึ้น

วรรณยุกต์ ภาษาลาว (น้ำบั่ว) มีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ได้แก่ (1) สูง-ตก-ขึ้น /434/ (2) ต่ำ-ขึ้น-ตก /232/ (3) ต่ำ-ตก /21/ (4) สูงระดับ (มีเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) /44^(๓)/ และ (5) กลาง-ขึ้น (มีเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) /35^(๓)/ ในแง่ของการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์พบว่า วรรณยุกต์ที่ 1 /434/ มีเสียงแปร 2 เสียง ได้แก่ เสียงสูง-ตก-ขึ้น [434] และเสียงกลาง-ขึ้น [34] และวรรณยุกต์ที่ 2 /232/ มีเสียงแปร 2 เสียง ได้แก่ เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก [232] และเสียงต่ำ-ขึ้น [23] การใช้รูปแปรของวรรณยุกต์แตกต่างกันตามกลุ่มอายุของผู้พูด นั่นคือ ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยใช้วรรณยุกต์ที่เป็นเสียงแปร [34] และ [23] เท่านั้น ในขณะที่ผู้พูดกลุ่มสูงอายุและกลุ่มกลางคนใช้ทุกเสียงแปรปะปนกัน ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ที่กำลังเกิดขึ้นในภาษาลาว (น้ำบั่ว) นั่นคือ วรรณยุกต์เลื่อนระดับ [434] และ [232] มีการเปลี่ยนแปลงเป็นวรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะง่ายขึ้นหรือซับซ้อนน้อยลง นั่นคือ [34] และ [23] ตามลำดับซึ่งงานวิจัยนี้สันนิษฐานว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในตัวภาษาเอง

คำสำคัญ วรรณยุกต์ ภาษาลาว การแปรและการเปลี่ยนแปลง

Tone System and Tone Variation & Change in Lao (Nam Pua)

Phinnarat Akharawatthanakun

Received: October 24, 2019

Revised: December 5, 2019

Accepted: January 20, 2020

Online: June 19, 2020

Abstract

Language variation and change can be induced by either external factors, e.g., language contact, or internal factors, e.g., simplification or ease of articulation. However, when it comes to tonal variation and change, the internal factors are hardly mentioned. This paper aims to present the research findings on the tonal system and tonal variation and change motivated by an internal factor in Lao (Nam Pua), spoken in Nan Province of Northern Thailand. Regarding the tonal system, the findings show that there are five tones in Lao (Nam Pua): (1) High-Falling-Rising /434/, (2) Low-Rising-Falling /232/, (3) Low-Falling /21/, (4) High Level (with glottalization) /44⁽²⁾/, and (5) Mid-Rising (with glottalization) /35⁽²⁾/. Concerning tonal variation and change, it is found that Tone 1 /434/ has two variants, High-Falling-Rising [434] and Mid-Rising [34] and Tone 2 /232/ also has two variants, Low-Rising-Falling [232] and Low-Rising [23]. The use of the different variants depends on the age group. The youngest age group uses only the simplified variants, i.e. [34] & [23] while the oldest and the middle age groups use a mixture of the two. The research findings reflect the ongoing tone change in Lao (Nam Pua). Overtime the two

contour tones [434] and [232] have become less complex as [34] and [23], respectively, which could be hypothesized as tone change due to the internal factor.

Keywords: Tones, Lao, Variation and Change

1. บทนำ

วรรณยุกต์เป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งในระบบเสียงของภาษาตระกูลไท และเป็นลักษณะทางภาษาที่เกิดการแปรและการเปลี่ยนแปลงได้เช่นเดียวกับพยัญชนะและสระ ปัจจัยที่มีผลต่อการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์จึงมีทั้งปัจจัยภายใน (internal factor) เช่น การออกเสียงวรรณยุกต์ที่ง่ายขึ้น (tonal simplification) และปัจจัยภายนอก (external factor) เช่น การสัมผัสภาษาหรือ การได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นในสถานการณ์ที่มีผู้พูดเป็นผู้มีภาวะสองภาษา (bilingual) หรือผู้มีภาวะหลายภาษา (multilingual) (Campbell & Mixco, 2007) เมื่อเปรียบเทียบกับ การแปรและการเปลี่ยนแปลงของภาษาอื่นเนื่องมาจากการสัมผัสภาษา การแปรและการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยภายในยังมีผู้กล่าวถึงไม่มากนัก

ดังที่ Anttila (2002) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาวิจัยการแปรทางเสียงมักจะศึกษาจากมุมมองทางภาษาศาสตร์สังคมซึ่งได้แก่ การแปรตามปัจจัยภายนอกตัวภาษา เช่น เพศ อายุ รูปแบบการพูด ทำเนียบภาษา และชนชั้นทางสังคมของผู้พูด เป็นต้น นอกจากนี้แอนทิลายังกล่าวถึงปัจจัยภายในว่าเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการแปรทางเสียงด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การที่ผู้พูดภาษาอังกฤษถิ่นต่าง ๆ ออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายของคำที่ง่ายขึ้น ด้วยการละเสียงพยัญชนะเสียงกักที่ใช้ในส่วนหน้าในการออกเสียง (coronal stop) เช่น *cost me* → *cos' me* (Anttila, 2002, p. 206) กรณีดังกล่าวคล้ายกับการที่ผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานหลายคนออกเสียงพยัญชนะต้นเสียงควบกล้ำ เช่น *ปร-พล- ตร- กล- คร-* ให้ง่ายขึ้นด้วยการละเสียง “ร” และ “ล” เช่น “ปรับ” → “ปับ” “เพลง” → “เพง” “ตรง” → “ตง” “ไกล” → “ไกอ” และ “ครัว” → “คั่ว” เป็นต้น

Crowley and Bower (2010, p. 16) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาอื่นเนื่องมาจากปัจจัยภายในไว้ว่า “...[It] is extremely difficult, perhaps even impossible, to define explicitly what we mean by SIMPLICITY in language. Simplicity is clearly a relative term. What is simple for speakers of one language may well be difficult for speakers of another.” ซึ่งตีความได้ว่า

การให้คำจำกัดความ “ความง่าย” ในภาษานั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เนื่องจากลักษณะทางภาษาที่ง่ายสำหรับผู้พูดภาษาหนึ่งอาจเป็นลักษณะที่ยากสำหรับผู้พูดภาษาอื่น ๆ ดังนั้นคำกล่าวที่ว่านี่จึงสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุที่ไม่มีผู้กล่าวถึงปัจจัยภายในที่มีผลต่อการแปรของภาษามากนักคงเพราะเป็นเรื่องที่สังเกตเห็นยากและอาจตัดสินได้ยากว่า ลักษณะใดทางภาษาเป็นลักษณะที่ง่าย และลักษณะใดเป็นลักษณะที่ยากนั่นเอง

ในแง่ของความยากหรือง่ายของการออกเสียงวรรณยุกต์ เมื่อพิจารณาลักษณะของวรรณยุกต์ (tonal characteristics) อาจกล่าวได้ว่า วรรณยุกต์เลื่อนระดับ (contour tone) มีความซับซ้อนมากกว่าวรรณยุกต์เสียงระดับ (level tone) ดังที่ Hyman (2007, p. 1) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า *“rising-falling and falling-rising tones are more complex than rising and falling tones, rising tones are more complex than falling tones, and both rising and falling tones are more complex than level tones.”* นั่นคือ วรรณยุกต์เสียงขึ้น-ตกและวรรณยุกต์เสียงตก-ขึ้นมีความซับซ้อนมากกว่าวรรณยุกต์เสียงขึ้นและวรรณยุกต์เสียงตก วรรณยุกต์เสียงขึ้นซับซ้อนมากกว่าวรรณยุกต์เสียงตก และทั้งวรรณยุกต์เสียงขึ้นและวรรณยุกต์เสียงตกมีความซับซ้อนมากกว่าวรรณยุกต์เสียงระดับ ความซับซ้อนของเสียงวรรณยุกต์ตามคำกล่าวของ Hyman (2007, p. 1) แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ระดับความซับซ้อนของวรรณยุกต์ (ดัดแปลงจาก Hyman, 2007, p. 1)²

วรรณยุกต์	ตัวอย่าง	ระดับความซับซ้อน	วรรณยุกต์	ตัวอย่าง
เสียงขึ้น-ตกและ เสียงตก-ขึ้น	┌┐	ซับซ้อนมากกว่า	เสียงขึ้นและ เสียงตก	┌┐
เสียงขึ้น	┌		เสียงตก	┐
เสียงขึ้นและ เสียงตก	┌┐		เสียงระดับ	┌

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไท โดยเฉพาะภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern Tai) พบว่ามีงานเพียงบางชิ้นเท่านั้นที่กล่าวถึงการแปรของวรรณยุกต์ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน นั่นคือ การที่ผู้พูดออกเสียงวรรณยุกต์ให้ง่ายขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้พูดภาษาพวนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านฝายมูล ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านออกเสียงวรรณยุกต์เสียงต่ำ-ขึ้น /23/ โดยมีเสียงแปร 2 เสียงคือ เสียงต่ำ-ขึ้น [23] ที่ส่วนใหญ่พบในการออกเสียงของผู้พูดกลุ่มสูงอายุและกลุ่มกลางคนและเสียงต่ำ-ตก [21] หรือเสียงต่ำระดับ [22] พบในการออกเสียงของผู้พูดกลุ่มอายุน้อย (พิณรัตน์ อัครวัฒน์กุล, 2555, น. 813-814) นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างการแปรของวรรณยุกต์ในภาษาไทยคำที่พูดในจังหวัดต่างๆ ในภาคกลางของประเทศไทย ได้แก่ นครปฐม สุพรรณบุรี ราชบุรี และเพชรบุรีที่ผู้พูดกลุ่มวัยรุ่นออกเสียงวรรณยุกต์ที่มีเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย ได้แก่ [31[?]] and [41[?]] ด้วยการละเสียงกักที่เส้นเสียง

² Hyman (2007, p. 1) ระบุเฉพาะชื่อของวรรณยุกต์เท่านั้น ในตารางที่ 1 ผู้เขียนเติมตัวอย่างเครื่องหมายแสดงระดับเสียงและการเลื่อนขึ้น-ลงของวรรณยุกต์ (tone sticks) เพื่อให้เห็นสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่มีความซับซ้อนมากหรือน้อยได้ชัดเจนมากขึ้น

ในตอนท้ายซึ่งนับเป็นการออกเสียงให้ง่ายขึ้นนั่นเอง (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2556, น. 38)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาวที่พูดในหมู่บ้านน้ำบัว ตำบลน้ำบัว อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน (ในที่นี้จะเรียกว่า “ลาว (น้ำบัว)”) ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและผู้รู้ในหมู่บ้าน ประกอบกับเอกสารบันทึกประวัติของหมู่บ้านทำให้ทราบข้อมูลว่า ผู้พูดภาษาลาวในหมู่บ้านน้ำบัวมีบรรพบุรุษอพยพมาจากเวียงจันทน์ สปป.ลาว เมื่อหลายร้อยปีมาแล้วและภาษาที่พูดคือ ภาษาลาวเวียงจันทน์ แต่ผลการวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบัว) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า ภาษาลาว (น้ำบัว) ไม่ใช่ภาษาลาวเวียงจันทน์แต่อย่างใด (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 5.3) นอกจากระบบวรรณยุกต์แล้ว บทความนี้จะแสดงการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบัว) ที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยภายในตัวภาษาด้วย นั่นคือ การที่ผู้พูดออกเสียงวรรณยุกต์ให้มีสัทลักษณะที่ง่ายขึ้นหรือซับซ้อนน้อยลง นอกจากนี้จะแสดงการเปรียบเทียบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบัว) กับภาษาไทยถิ่นเหนือ (หรือคำเมือง) ที่พูดเป็นภาษากลางในจังหวัดน่านและภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้เป็นภาษาราชการ เพื่อให้เห็นว่า การแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบัว) ไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกหรืออิทธิพลจากภาษาอื่น ๆ แต่อย่างใด

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ข้อมูลวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบัว) ที่นำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลในบทความนี้มาจากการเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาลาว (น้ำบัว) เป็นภาษาแม่ 3 กลุ่มอายุ (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 3.1) การกำหนดกลุ่มอายุของผู้พูดดังกล่าวยึดตามแนวคิดเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงในเวลาเสมือนจริง” (change in apparent time) ของ Labov (1972, pp. 43–47) ซึ่งเป็นแนวคิดในการศึกษาลักษณะทางภาษาที่ผู้พูดใช้ในปัจจุบัน กล่าวคือ ลักษณะทางภาษาที่ใช้โดยผู้พูดกลุ่มอายุน้อยที่แตกต่าง

จากกลุ่มสูงอายุจะสะท้อนให้เห็นว่า ภาษากำลังมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (change in progress) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ข้อมูลวรรณยุกต์จากผู้พูดภาษาลาว (น้ำบั่ว) กลุ่มสูงอายุอาจสะท้อนวรรณยุกต์ที่ใช้ในอดีต ข้อมูลจากผู้พูดกลุ่มกลางคนสะท้อนวรรณยุกต์ที่ใช้ในปัจจุบัน และข้อมูลจากผู้พูดกลุ่มอายุน้อยสะท้อนวรรณยุกต์ที่จะใช้ในอนาคต

ในการนำเสนอระบบวรรณยุกต์ ในที่นี่จะใช้ “กล่องวรรณยุกต์” (tone box) ของ Gedney (1972, p. 202) ที่พัฒนามาจากแนวคิดทางภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (Comparative Linguistics) ที่ว่า วรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไทมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับเสียงพยัญชนะต้น ความสั้นยาวของเสียงสระ และชนิดของพยางค์ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2

“กล่องวรรณยุกต์” และตัวอย่างคำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น (ดัดแปลงจาก Gedney, 1972, p. 202)

พยัญชนะต้นในภาษาไทยดั้งเดิม		วรรณยุกต์ในภาษาไทยดั้งเดิม ³				
		*A	*B	*C	*DL	*DS
พยัญชนะ	1. เสียงกัก ไม่ก้อง พนม	หุ	ไซ	ข้าว	ขาด	หมัด
เสียงไม่ก้อง	เสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง	ขา	ผ่า	เสื่อ	เหงือก	สุก
	เสียงนาสิก ไม่ก้อง เสียงเหลว	หัว	เช่า	ห้า	หาบ	ผัก
	และเสียงอัมสระ ไม่ก้อง					
	เช่น *s-, *hm-, *hn-, *ph-, *th-, *kh- ฯลฯ					

³ คำในภาษาไทยมาตรฐานในปัจจุบันที่มีเสียงวรรณยุกต์ *A *B และ *C ได้แก่ คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ คำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก และคำที่มีรูปวรรณยุกต์โท ตามลำดับ

ตารางที่ 2

“กล่องวรรณยุกต์” และตัวอย่างคำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น (ดัดแปลงจาก Gedney, 1972, p. 202) (ต่อ)

พยัญชนะต้นในภาษาไทยดั้งเดิม		วรรณยุกต์ในภาษาไทยดั้งเดิม				
		*A	*B	*C	*DL	*DS
พยัญชนะ เสียงไม่ก้อง	2. เสียงกัก ไม่ก้อง ไม่พ่นลม	ปี	ป่า	ป่า	ปอด	กบ
	เช่น *p-, *t-, *k- ฯลฯ	ตา กิน	ไก่ แก่	กล้า ต้ม	ปีก ตอก	ตับ เจ็บ
พยัญชนะ เสียงก้อง	3. เสียงที่มีการกักที่เส้นเสียง	บิน	บ่า	บ้า	แดด	เบ็ด
	เช่น *ʔ-, *ʔb-, *ʔd- ฯลฯ	แดง	บ่าว	บ้าน	อาบ	ดิบ
		ดาว	ดำ	อ้า	ดอก	อก
พยัญชนะ เสียงก้อง	4. เสียงกัก ก้อง เสียงเสียดแทรก	มือ	พื	น้ำ	มิด	นก
	ก้อง เสียงนาสิก ก้อง	ควาย	พ้อ	น้อง	ลูก	มัด
	เสียงเหลวและเสียงอัมสระ	นา	ไร่	ไม้	เลือด	ลัก
	ก้อง เช่น *b-, *d-, *g-, *m-, *n-, *l-, *r- ฯลฯ					
		พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) มีวิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้บอกภาษา

ข้อมูลวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) ที่นำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลในบทความนี้มาจากการเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาลาว (น้ำบั่ว) เป็นภาษาแม่ 3 กลุ่มอายุทั้งเพศหญิงและเพศชาย ได้แก่ กลุ่มสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป)

กลุ่มกลางคน (อายุ 35–45 ปี) และกลุ่มอายุน้อย (15–25 ปี) โดยเก็บข้อมูล กลุ่มอายุละ 5 คน รวมผู้บอกภาษาทั้งหมด 15 คน

3.2 เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย รายการคำสำหรับทดสอบ เสียงวรรณยุกต์จำนวนทั้งสิ้น 3,600 คำ (240 คำ × ผู้บอกภาษากลุ่มอายุละ 5 คน × 3 กลุ่มอายุ) โดยแยกรายการคำออกเป็น 2 ชุดดังนี้

- *รายการคำชุดที่ 1* เป็นรายการคำที่ดัดแปลงจากรายการคำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ Gedney (1972, pp.202–204) ด้วยการปรับเปลี่ยน คำบางคำและเพิ่มเติมจำนวนคำให้มากขึ้น มีคำจำนวนทั้งสิ้น 140 คำ รายการคำชุดนี้เหมาะสำหรับวิเคราะห์ด้วยการฟัง การเก็บข้อมูลในรายการคำชุดนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยการถามคำถาม หรือให้ผู้บอกภาษาดูรูปภาพหรือของจริง แล้วออกเสียงคำที่ต้องการและมีการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงแบบดิจิทัล Sony IC Recorder ICD-MX20 โดยจะบันทึกไฟล์เสียงในรูปแบบของ .wav ไฟล์ และใช้โปรแกรม Audacity ในการตัดแยกเป็นไฟล์ของแต่ละคำ เพื่อความสะดวกในการนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง

- *รายการคำชุดที่ 2* เป็นรายการคำชุดเทียบเสียงคล้าย (analogous set) ซึ่งเป็นชุดคำที่มีเสียงพยัญชนะและสระเหมือนหรือคล้ายคลึงกันมากที่สุดเพื่อการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางกลศาสตร์ เนื่องจากไม่มีอิทธิพลของพยัญชนะต้น และสระที่ต่างกันเข้ามามีบทบาทต่อค่าความถี่มูลฐาน (F_0) ของคำ การออกแบบ รายการคำและวิธีการเก็บข้อมูลจากรายการคำชุดนี้ดัดแปลงมาจากงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นหรือการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ ตัวอย่างเช่น งานของ Tingsabadh (1980, 2001) ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทย์ (2533) ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทย์, ดารณี กฤษณะพันธุ์ และอุษณา บัณฑิตกุล (2538) และพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546) เป็นต้น

ในรายการคำชุดที่ 2 นี้ประกอบด้วยคำจำนวน 20 คำ ได้แก่ คำว่า *ขา ปา บาน คา ข่า ป่า บ่า คำ ข้าว ป้า บัว คำ ขาด ปาด บาด คาด ชัด บัด บัตร คัด/คับ* โดยผู้บอกภาษาจะออกเสียงคำละ 5 ครั้ง รวมคำทดสอบทั้งสิ้น 100 คำ ผู้วิจัยได้ละคำทดสอบทั้ง 100 คำดังกล่าวโดยใช้วิธีสุ่มเลือกเพื่อจัดลำดับคำลงไป ในรายการคำ ซึ่งจะทำให้ผู้บอกภาษาไม่สามารถคาดเดาได้ว่า ผู้วิจัยกำลังเก็บข้อมูล เสียงวรรณยุกต์ใด ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลวรรณยุกต์ที่เที่ยงตรงและน่าเชื่อถือมากที่สุด วิธีการเก็บข้อมูลในรายการคำชุดนี้ คือ ผู้วิจัยจะแสดงสัญญาณประจำคำหรือให้ผู้บอกภาษาดูรูปภาพหรือของจริงตามที่ได้ชักชวนให้ผู้บอกภาษาเข้าใจก่อนการ เก็บข้อมูล ระหว่างการเก็บข้อมูลมีการบันทึกเสียงเช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลรายการ คำชุดที่ 1 ข้างต้น

3.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ใช้วิธีการฟัง และตรวจสอบความถูกต้อง ของการฟังด้วยการใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง กล่าวคือ ฟังว่าในข้อมูลของ ผู้บอกภาษาแต่ละคนมีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ (pattern of tonal merger and split) แบบใด มีวรรณยุกต์กี่หน่วยเสียง ประกอบด้วยหน่วยเสียง ใดบ้าง และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ (tonal characteristics) เป็นอย่างไร หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม PRAAT⁴ เพื่อยืนยันผลการวิเคราะห์ด้วยการ ฟัง และเพื่อตรวจสอบผลการวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ และ ใช้โปรแกรม Microsoft Excel ช่วยในการคำนวณการปรับค่าระยะเวลาของคำ ให้เท่ากัน (normalization) และช่วยในการแปลงผลให้เป็นกราฟเส้น 5 ระดับที่ แสดงระดับเสียงสูง-ต่ำและการเลื่อนขึ้น-ลงของเสียงวรรณยุกต์⁵

⁴ โปรแกรม PRAAT เป็นโปรแกรมสำหรับวิเคราะห์คลื่นเสียง ออกแบบโดย Paul Boersma and David Weenink, Institute of Phonetic Sciences, University of Amsterdam, The Netherlands (1992–2006)

⁵ ดูรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการปรับค่าระยะเวลาของคำให้เท่ากัน (normalization) และการแปลงผลให้เป็นกราฟเส้นที่มีค่าพิสัยระดับเสียง 5 ระดับใน Tingsabadh (1980) และ พินรัตน์ อัครวัฒนากุล (2546)

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ จะใช้กล่องวรรณยุกต์ตามแนวคิดของ Gedney (1972) แสดงลักษณะการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์ และแสดง สัทลักษณะของวรรณยุกต์โดยใช้ค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของคำที่ผ่านการปรับให้ มีค่าพิสัยระดับเสียง 5 ระดับและตัดแปลงให้เป็นเครื่องหมายแสดงสัทลักษณะ ของวรรณยุกต์ (tone stick) ลงในกล่องวรรณยุกต์ สำหรับเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และตีความข้อมูลวรรณยุกต์ว่ามีการแปรหรือการเปลี่ยนแปลงหรือไม่นั้น จะมี วิธีการพิจารณาคือ หากผู้บอกภาษาออกเสียงคำคำใดด้วยวรรณยุกต์มากกว่า 1 เสียงและหากผู้วิจัยตรวจสอบซ้ำแล้วพบว่า เป็นการออกเสียงที่สม่ำเสมอ ไม่ใช่ เป็นความผิดพลาดหรือความบังเอิญ ก็จะตัดสินให้วรรณยุกต์นั้น ๆ มีการแปร หลังจากนั้นจึงตรวจสอบการแปรของวรรณยุกต์ดังกล่าวว่าเป็นการแปรอันเนื่อง มาจากปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอก โดยพิจารณาข้อมูลวรรณยุกต์ในภาษาอื่น ๆ ที่ผู้พูดสามารถพูดได้ด้วย

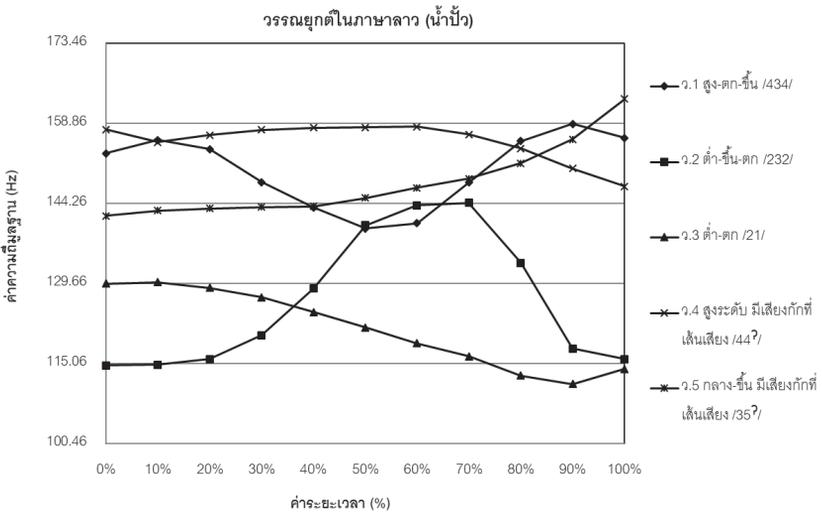
4. ผลการวิจัย

ในที่นี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) ในแง่ของ ระบบวรรณยุกต์รวมทั้งการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ตามลำดับดังนี้

4.1 ระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว)

ภาษาลาว (น้ำปั่ว) มีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง สัทลักษณะของวรรณยุกต์ ทั้ง 5 หน่วยเสียงแสดงด้วยกราฟเส้นแสดงระดับเสียง 5 ระดับดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 สัณฐานลักษณะของวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงในภาษาลาว (น้ำบัว)⁶

⁶ สัณฐานลักษณะของวรรณยุกต์ทั้ง 5 หน่วยเสียงมาจากข้อมูลของผู้บอกภาษาเพศชาย กลุ่มสูงอายุ (อายุ 77 ปี) ซึ่งเลือกมาเป็นตัวแทนของผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ ในบทความนี้ เนื่องจากเป็นผู้บอกภาษาที่อายุมากที่สุด ในจำนวนผู้บอกภาษากลุ่มสูงอายุทั้ง 5 คน และมีการแปรของเสียงวรรณยุกต์น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ ในการวิจัยครั้งนี้

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์ทั้งในแนวตั้งและแนวนอนของ
กล่องวรรณยุกต์มีดังนี้

ภาพที่ 2 ระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำป้ว)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 /434/ 		ว.4 /44 ² / 		
2		ว.3 /21/ 		ว.4 /44/ 	ว.5 /35/
3	ว.2 /232/ 		ว.5 /35 ² / 		
4				ว.5 /35/ 	ว.4 /44/

จากภาพข้างต้น สรุประบบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำป้ว) ได้ดังนี้

วรรณยุกต์ที่ 1	เสียงสูง-ตก-ขึ้น /434/	ปรากฏในช่อง A1
วรรณยุกต์ที่ 2	เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก /232/	ปรากฏในช่อง A234
วรรณยุกต์ที่ 3	เสียงต่ำ-ตก /21/	ปรากฏในช่อง B1234
วรรณยุกต์ที่ 4	เสียงสูงระดับ (มีเสียงกักที่ เส้นเสียงในตอนท้าย) /44 ^(?) /	ปรากฏในช่อง C1 (/44 ² /) DL123 (/44/) และ DS4 (/44/)
วรรณยุกต์ที่ 5	เสียงกลาง-ขึ้น (มีเสียงกักที่ เส้นเสียงในตอนท้าย) /35 ^(?) /	ปรากฏในช่อง C234 (/35 ² /) DL4 (/35/) และ DS123 (/35/)

รูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงในแนวตั้งของกล่องวรรณยุกต์ ได้แก่ A1-234 B1234 C1-234 DL/DS123-4 นอกจากนี้ยังมีการรวมเสียงของวรรณยุกต์ในแนวนอน ได้แก่ C1=DL123=DS4 และ C234=DL4=DS123 กล่าวคือ วรรณยุกต์ใน C1 กับ DL123 เป็นเสียงเดียวกัน และวรรณยุกต์ใน C234 DL4 และ DS123 เป็นเสียงเดียวกัน

4.2 การแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำป้ว)

ภาษาลาว (น้ำป้ว) มีการแปรเกิดขึ้นในวรรณยุกต์ 2 หน่วยเสียง ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 1 และวรรณยุกต์ที่ 2 ซึ่งสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ที่กำลังดำเนินอยู่ (tone change in progress) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 การแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ที่ 1 เสียงสูง-ตก-ขึ้น /434/

วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงสูง-ตก-ขึ้น /434/ มีเสียงแปร 2 เสียง ได้แก่ เสียงสูง-ตก-ขึ้น [434] และเสียงกลาง-ขึ้น [34] ตัวอย่างคำศัพท์แสดงการแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 ในข้อมูลของผู้บอกภาษาทั้งสามกลุ่มอายุแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3

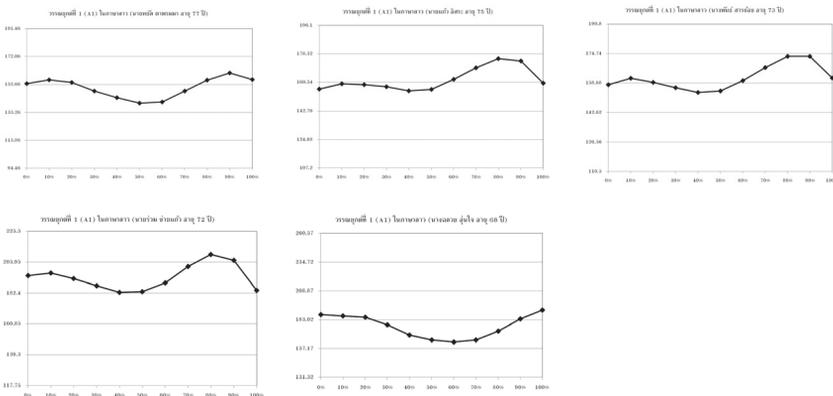
ตัวอย่างคำศัพท์ที่มีการแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 /434/ ในภาษาลาว (น้ำปั่ว)

ความหมาย	กลุ่มอายุ		
	กลุ่มสูงอายุ	กลุ่มกลางคน	กลุ่มอายุน้อย
1. หู	hu: ⁴³⁴ , hu: ³⁴	hu: ³⁴	hu: ³⁴
2. ขา	kha: ⁴³⁴ , kha: ³⁴	kha: ³⁴ , xa: ³⁴	kha: ³⁴ , xa: ³⁴
3. หัว	huə ⁴³⁴ , huə ³⁴	huə ³⁴	huə ³⁴
4. สอง	soŋ ⁴³⁴ , soŋ ³⁴	soŋ ³⁴	soŋ ³⁴
5. ขวา	k ^h wa: ⁴³⁴ , k ^h wa: ³⁴	k ^h wa: ³⁴ , xwa: ³⁴	k ^h wa: ³⁴ , xwa: ³⁴
6. ผม	p ^h om ⁴³⁴ , p ^h om ³⁴	p ^h om ³⁴	p ^h om ³⁴
7. ไฟ	fay ⁴³⁴ , fay ³⁴	fay ³⁴	fay ³⁴
8. ขาย	k ^h a:y ⁴³⁴	k ^h a:y ³⁴ , xa:y ³⁴	k ^h a:y ³⁴ , xa:y ³⁴
9. เสื่อ	siə ⁴³⁴	siə ³⁴	siə ³⁴
10. หวง	huəŋ ⁴³⁴	huəŋ ³⁴	huəŋ ³⁴

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้บอกรายชื่อในกลุ่มสูงอายุออกเสียงคำศัพท์ที่มีเสียงแปรทั้งสองเสียง ได้แก่ เสียงสูง-ตก-ขึ้น [434] และเสียงกลาง-ขึ้น [34] ในขณะที่ผู้บอกรายชื่อกลุ่มกลางคนและกลุ่มอายุน้อยออกเสียงคำศัพท์ด้วยเสียงแปรเสียงเดียว คือ เสียงกลาง-ขึ้น [34] เท่านั้น ภาพต่อไปนี้จะแสดงสัญลักษณ์ของเสียงแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 จากข้อมูลของผู้บอกรายชื่อแต่ละคนในแต่ละกลุ่มอายุ⁷

ภาพที่ 3 สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 /434/ ในภาษาลาว (น้ำบัว)

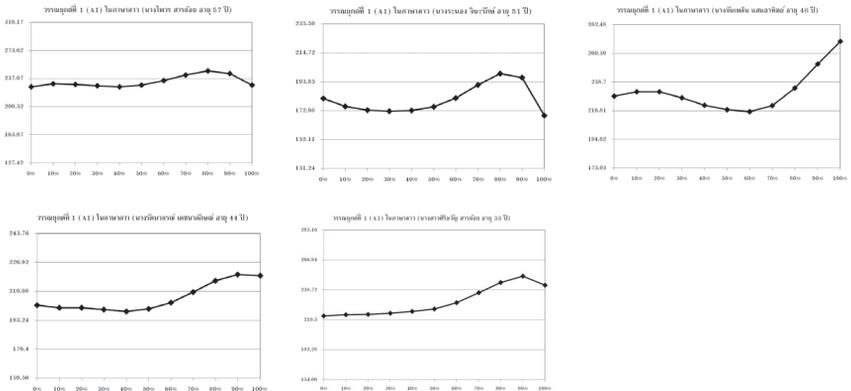
สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ที่ 1 (A1) ของผู้พูดภาษาลาวกลุ่มสูงอายุ

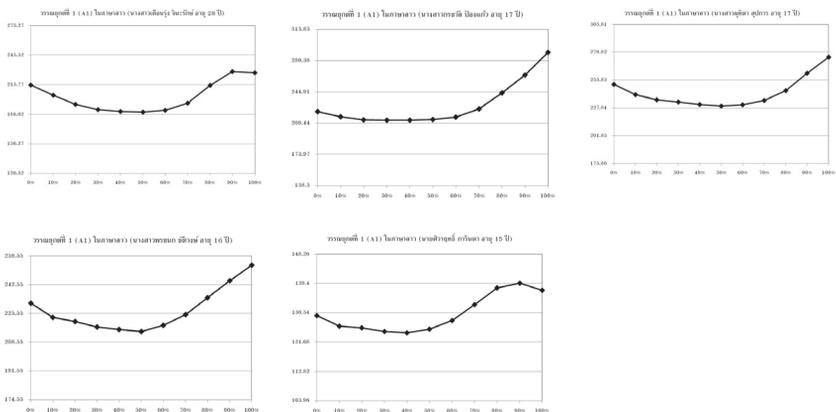
⁷ กราฟที่แสดงในภาพที่ 3 และภาพที่ 4 มีขนาดค่อนข้างเล็กและอาจไม่เห็นชื่อกราฟหรือข้อมูลอื่น ๆ เนื่องจากผู้เขียนตั้งใจปรับขนาดภาพแสดงกราฟเส้นให้เล็กลงเพื่อเน้นให้เห็นเฉพาะลักษณะของกราฟเส้นที่แสดงระดับเสียงสูงต่ำและการเลื่อนขึ้นลงของเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น ส่วนลำดับของผู้บอกรายชื่อในแต่ละกลุ่มอายุตามในภาพคือ กราฟ 3 กราฟด้านบนแสดงกราฟของผู้บอกรายชื่อคนที่ 1-3 และกราฟ 2 กราฟด้านล่างแสดงข้อมูลของผู้บอกรายชื่อคนที่ 4-5 ตามลำดับ

ภาพที่ 3 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 /434/ ในภาษาลาว (น้ำบัว) (ต่อ)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 1 (A1) ของผู้พูดภาษาลาวกลุ่มกลางคน

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 1 (A1) ของผู้พูดภาษาลาวกลุ่มอายุน้อย

จากภาพข้างต้นจะเห็นว่า ในข้อมูลของผู้บอกภาษากลุ่มสูงอายุทั้ง 5 คน ยังปรากฏเสียงวรรณยุกต์ที่มีการเลื่อนระดับแบบตก-ขึ้นอยู่ ถึงแม้ผู้บอกภาษาคนที่ 5 จะมีเสียงวรรณยุกต์ต่ำกว่าคนอื่น ๆ แต่ก็ยังมีการเลื่อนระดับแบบตก-ขึ้นเหมือนเดิม ส่วนผู้บอกภาษากลุ่มกลางคนนั้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะเห็นว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 1 แตกต่างจากกลุ่มสูงอายุ โดยเฉพาะวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยผู้บอกภาษาคนที่ 1 4 และ 5 นั้นมีสัทลักษณะเป็นเสียงขึ้น และถึงแม้ผู้บอกภาษาคนที่ 2 และ 3 จะออกเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงตก-ขึ้น แต่สัทลักษณะของวรรณยุกต์ก็ค่อนข้างแตกต่างจากกลุ่มผู้สูงอายุอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อยทั้ง 5 คนที่ออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 เป็นเสียงขึ้นเท่านั้น ไม่มีเสียงตก-ขึ้นแต่อย่างใด

4.2.2 การแปรของเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก /232/

วรรณยุกต์ที่ 2 (A234) ในภาษาลาว (น้ำบัว) มีเสียงแปร 2 เสียง ได้แก่ เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก [232]/[132] และเสียงต่ำ-ขึ้น [23]/[13] ตัวอย่างคำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มอายุออกเสียงด้วยเสียงแปรแต่ละเสียงแสดงในตารางต่อไปนี้⁸

⁸ ในตารางที่ 4 จะแสดงรูปแปรของวรรณยุกต์ด้วยตัวเลขเฉพาะ [232] กับ [23] เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ปรากฏในข้อมูลของผู้บอกภาษาส่วนใหญ่ ในขณะที่รูปแบบ [132] กับ [13] ปรากฏเป็นส่วนน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 4

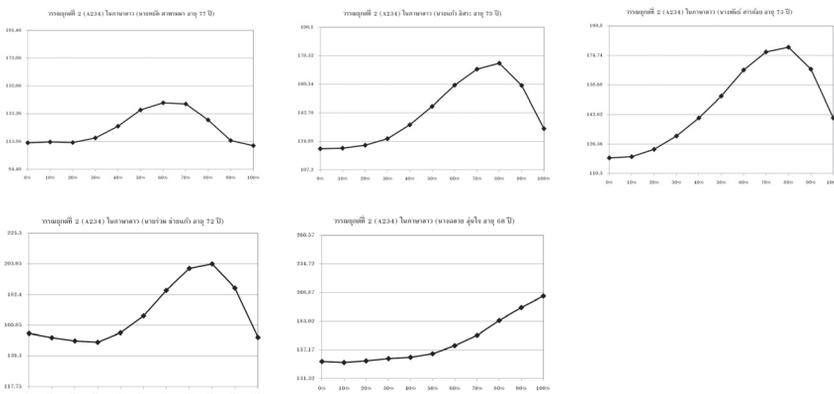
ตัวอย่างคำศัพท์ที่มีการแปรของวรรณยุกต์ที่ 2 /232/ ในภาษาลาว (น้ำปั่ว)

ความหมาย	กลุ่มอายุ		
	กลุ่มสูงอายุ	กลุ่มกลางคน	กลุ่มอายุน้อย
1. ปู่	pu: ²³² , pu: ²³	pu: ²³² , pu: ²³	pu: ²³
2. ตา	ta: ²³² , ta: ²³	ta: ²³² , ta: ²³	ta: ²³
3. กิน	kin ²³² , kin ²³	kin ²³² , kin ²³	kin ²³
4. บิน	bin ²³² , bin ²³	bin ²³² , bin ²³	bin ²³
5. แดง	de:ŋ ²³² , de:ŋ ²³	de:ŋ ²³² , de:ŋ ²³	de:ŋ ²³
6. บาน	ban ²³² , ban ²³	ban ²³² , ban ²³	ban ²³
7. มือ	mi: ²³² , mi: ²³	mi: ²³	mi: ²³
8. ควาย	k ^h wa:y ²³² , k ^h wa:y ²³	k ^h wa:y ²³ , xwa:y ²³	k ^h wa:y ²³ , xwa:y ²³
9. นา	na: ²³	na: ²³	na: ²³

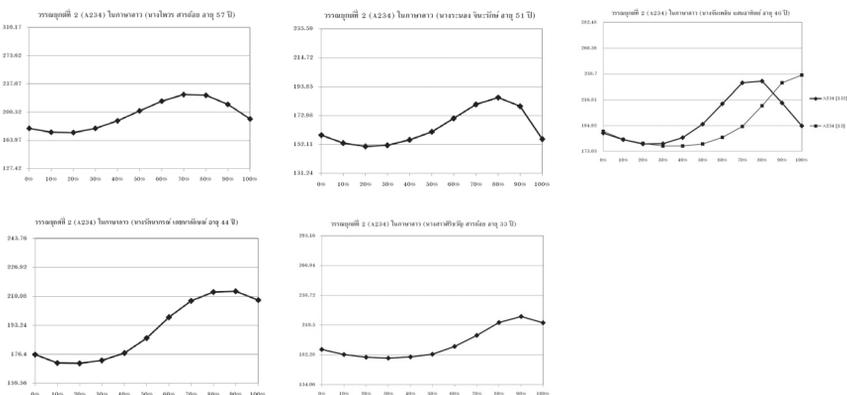
ตัวอย่างในตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดกลุ่มสูงอายุและกลุ่มกลางคน ออกเสียงคำศัพท์ด้วยเสียงแปรทั้งสองเสียง ได้แก่ เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก [232] และเสียงต่ำ-ขึ้น [23] ในขณะที่กลุ่มอายุน้อยออกเสียงคำศัพท์ด้วยวรรณยุกต์เสียงต่ำ-ขึ้น [23] เท่านั้น สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 2 จากข้อมูลของผู้บอกภาษาแต่ละคน ในทั้งสามกลุ่มอายุแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 4 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงแปรของวรรณยุกต์ที่ 2 /232/ ในภาษาลาว (น้ำบัว)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 2 (A234) ของผู้พูดภาษาลาวกลุ่มสูงอายุ

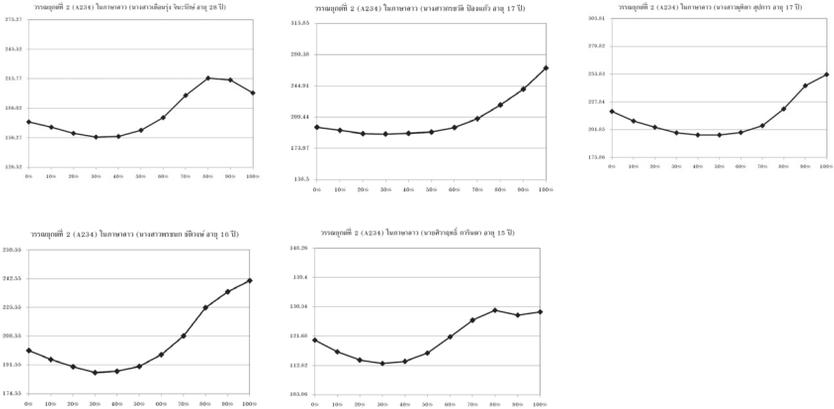

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 2 (A234) ของผู้พูดภาษาลาวกลุ่มกลางคน

ภาพที่ 4 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงแปรของวรรณยุกต์ที่ 2 /232/ ในภาษาลาว (น้ำบัว) (ต่อ)

สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 2 (A234) ของผู้พูดภาษาลาวกลุ่มอายุน้อย

เมื่อเปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทั้งสามกลุ่มอายุ จะเห็นว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุที่ 1 ส่วนใหญ่ยังคงออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นเสียงขึ้น-ตก ยกเว้นผู้บอกภาษาคนที่ 5 ที่ออกเสียงเป็นเสียงขึ้น ส่วนผู้บอกภาษากลุ่มกลางคนนั้น มีเพียงผู้บอกภาษาคนที่ 1 และ 2 เท่านั้นที่ยังคงออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นเสียงขึ้น-ตก แต่กราฟเส้นส่วนที่เป็นเสียงขึ้นยาวกว่าส่วนที่เป็นเสียงตกอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังตั้งข้อสังเกตได้ว่า ผู้บอกภาษาคนที่ 3 มีเสียงแปร 2 เสียงคือ ต่ำ-ขึ้น-ตก [132] และต่ำ-ขึ้น [13] ในขณะที่ผู้บอกภาษาคนที่ 4 กับ 5 ออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นเสียงขึ้นโดยสิ้นเชิง เช่นเดียวกับผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อยทั้งห้าคนที่ออกเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นเสียงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และมีเพียงสัทลักษณะของวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาคนที่ 1 เท่านั้นที่มีร่องรอยของเสียงขึ้น-ตก แต่ส่วนที่เป็นเสียงตกไม่ชัดเจนเท่ากับที่ปรากฏในข้อมูลของผู้บอกภาษากลุ่มสูงอายุที่กล่าวไว้ข้างต้น

4.2.3 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) และภาษาลาว (น้ำบั่ว)

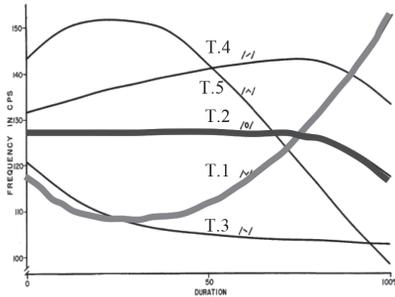
ในบริเวณที่ผู้พูดภาษาลาว (น้ำบั่ว) อาศัยอยู่และบริเวณอื่น ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทยรวมทั้งในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่านซึ่งเป็นจุดเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) มีการใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาราชการ เช่น เป็นสื่อในการสอนในโรงเรียน และใช้ในสถานที่ราชการต่าง ๆ ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) นั้นเป็นภาษากลางที่ผู้พูดภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ หรือผู้พูดภาษากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน ดังนั้นผู้พูดภาษาลาว (น้ำบั่ว) ส่วนใหญ่จึงเป็นผู้มีภาวะหลายภาษา นั่นคือ ผู้พูดภาษาลาวเป็นภาษาแม่ และสามารถพูดภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยมาตรฐานได้ด้วย

เนื้อหาในส่วนนี้จะแสดงการเปรียบเทียบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) กับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นเหนือ ถิ่นจังหวัดน่าน เพื่อแสดงให้เห็นว่าการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) เป็นการแปรที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยภายในตัวภาษาเองหรือเกิดขึ้นเนื่องจากอิทธิพลภายนอก ซึ่งได้แก่ อิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐาน และ/หรือภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) หรือไม่ อย่างไร

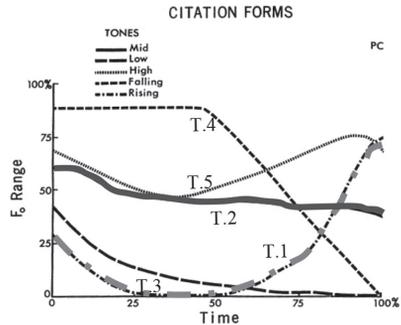
สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานที่เคยมีผู้นำเสนอไว้แสดงในภาพที่ 5-7⁹

⁹ ในบทความนี้ นำข้อมูลเกี่ยวกับสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานจากงานของ Abramson (1962, 1979) มานำเสนอไว้ ถึงแม้จะเป็นงานที่ดีพิมพ์เมื่อนานมาแล้ว แต่งานของเอ็บบรมสันทั้งสองชิ้นเป็นงานที่อ้างอิงอย่างแพร่หลายในงานวิจัยในปัจจุบันที่ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานในเชิงกลศาสตร์ เนื่องจากเป็นงานที่ศึกษาสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานอย่างละเอียดด้วยวิธีทางกลศาสตร์ และข้อมูลวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานในช่วงเวลานั้นอาจจัดเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีการแปรหรือเปลี่ยนแปลงมากนัก จึงเป็นหลักฐานของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานที่เชื่อถือได้

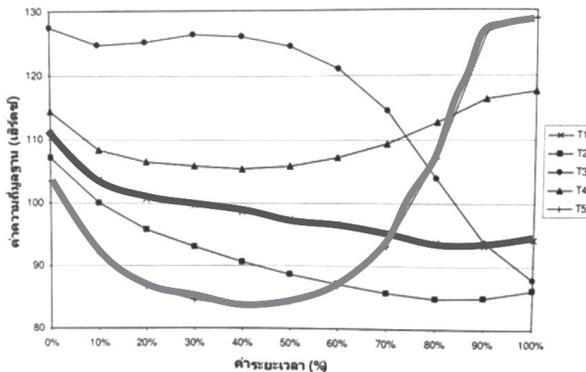
ภาพที่ 5 วรรณยุกต์ในคำที่มีเสียงสระประสมในภาษาไทยมาตรฐาน (ดัดแปลงจาก Abramson, 1962, p. 127)

ภาพที่ 6 วรรณยุกต์ในคำพยางค์เดียวในภาษาไทยมาตรฐาน (ดัดแปลงจาก Abramson, 1979, p. 3)

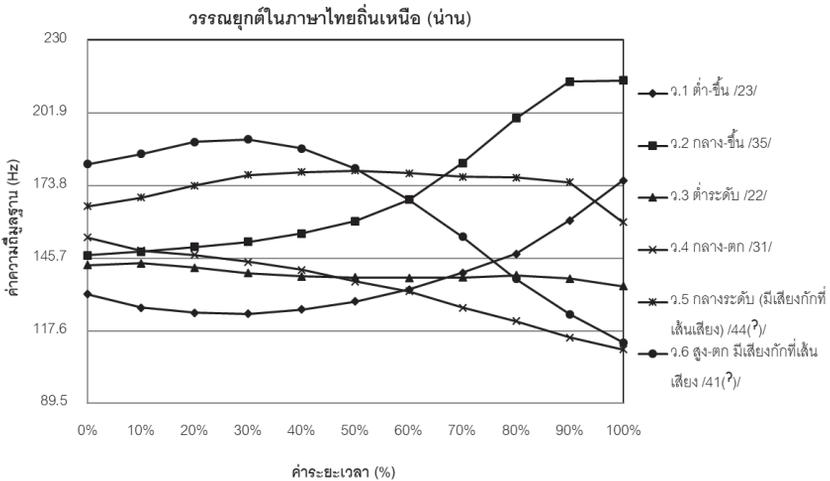
ภาพที่ 7 วรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานในคำพูดเดี่ยวที่ออกเสียงโดยคนไทย (2552) (ดัดแปลงจากธีระพันธ์ ล.ทองคำ และนิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, 2554, น. 138)

เมื่อพิจารณาเฉพาะวรรณยุกต์ที่ 1 และ 2 ในคอลัมน์ A ในภาษาไทยมาตรฐานที่เคยมีผู้นำเสนอไว้ จะเห็นว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่ 1 เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น /25/ (Abramson, 1962) หรือต่ำ-ตก-ขึ้น /214/ (Abramson, 1979) หรือ /215/ (ธีระพันธ์ ล.ทองคำ และนิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, 2554) ส่วนวรรณยุกต์ที่ 2 นั้นเป็นเสียงกลางระดับ /33/ (Abramson, 1962, 1979) หรือกลาง-ตก /32/ (ธีระพันธ์ ล.ทองคำ และนิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, 2554)

ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) นั้นมีระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ดังแสดงในภาพที่ 8 และ 9 ต่อไปนี้

ภาพที่ 8 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน)
(ดัดแปลงจากพิณรัตน์ อัครวัฒน์กุล, 2555, น. 667)¹⁰

¹⁰ ระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) เป็นข้อมูลจากผู้พูดกลุ่มสูงอายุเพศชาย อายุ 69 ปีซึ่งเป็นตัวแทนของผู้บอกภาษาคนอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านท่าคำสอง ตำบลลิม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดน่าน

ภาพที่ 9 ระบบวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน)
 (ดัดแปลงจากพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล, 2555, น. 667)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 /23/ 	ว.3 /22/ 	ว.5 /44? 	ว.3 /22/ 	ว.2 /35/
2					
3	ว.2 /35/ 				
4		ว.4 /31/ 	ว.6 /41? 	ว.4 /31/ 	ว.5 /44/

เมื่อพิจารณาเฉพาะวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A จะเห็นว่า วรรณยุกต์ที่ 1 (A12) และวรรณยุกต์ที่ 2 (A23) ในภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) มีสัทลักษณะของวรรณยุกต์ คือ วรรณยุกต์ที่ 1 เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น /23/ และวรรณยุกต์ที่ 2 เป็นเสียงกลาง-ขึ้น /35/

ภาพต่อไปนี้จะแสดงการเปรียบเทียบเฉพาะวรรณยุกต์ที่ 1 และ 2 ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) และภาษาลาว (น้ำปู้ว)

ภาพที่ 10 เปรียบเทียบวรรณยุกต์ในคอลัมน์ A ในภาษาไทยมาตรฐาน ไทยถิ่นเหนือ (น่าน) และลาว (น้ำปู้ว)

ไทยมาตรฐาน	ไทยถิ่นเหนือ (น่าน)	ลาว (น้ำปู้ว)	ลาว (น้ำปู้ว) เสียงแปร
A	A	A	A
1 T.1 [25]/[214]/[215] 	1 T.1 [23] 	1 T.1 [434] 	1 T.1 [34]
2	2	2	2
3 T.2 [33] 	3 T.2 [35] 	3 T.2 [232] 	3 T.2 [23]
4	4	4	4

ภาพที่ 10 แสดงให้เห็นว่า เสียงแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 ในภาษาลาว (น้ำปู้ว) ได้แก่ [434] และ [34] ต่างจากวรรณยุกต์ที่ 1 [25]/[214]/[215] ในภาษาไทยมาตรฐานและวรรณยุกต์ที่ 1 [23] ในภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) เช่นเดียวกับเสียงแปรของวรรณยุกต์ที่ 2 [232] และ [23] ในภาษาลาว (น้ำปู้ว) ที่แตกต่างจากวรรณยุกต์ที่ 2 [33] ในภาษาไทยมาตรฐานและวรรณยุกต์ที่ 2 [35] ในภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) ดังนั้นความแตกต่างของวรรณยุกต์ดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า เสียงแปรในวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปู้ว) ไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอก

หรืออิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) แต่อย่างไรก็ตามแต่เป็นการแปรที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในตัวภาษาเอง¹¹

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) ซึ่งผู้พูดเป็นผู้มีภาวะหลายภาษาคือนอกจากจะพูดภาษาลาวเป็นภาษาแม่แล้ว ยังสามารถพูดภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) และภาษาไทยมาตรฐานได้ด้วย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าภาษาลาว (น้ำบั่ว) มีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ได้แก่ เสียงสูง-ตก-ขึ้น /434/ (A1) เสียงต่ำ-ขึ้น-ตก /232/ (A234) เสียงต่ำ-ตก /21/ (B1234) เสียงสูงระดับ (มีเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) /44⁽²⁾/ (C1, DL123, DS4) และเสียงกลาง-ขึ้น (มีเสียงกักที่เส้นเสียงในตอนท้าย) /35⁽²⁾/ (C234, DL4, DS123) นอกจากนี้ยังพบว่าภาษาลาว (น้ำบั่ว) มีการแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 และ 2 ด้วย กล่าวคือ วรรณยุกต์ /434/ มีเสียงแปร 2 เสียง ได้แก่ [434] และ [34] เช่นเดียวกับวรรณยุกต์ที่ 2 ที่มีเสียงแปร 2 เสียงคือ [232] และ [23] เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) พบว่า วรรณยุกต์ที่เป็นเสียงแปรในภาษาลาว (น้ำบั่ว) แตกต่างจากภาษาอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง ดังนั้นจึงวิเคราะห์ให้ทั้งเสียงวรรณยุกต์ [34] และ [23] เป็นเสียงแปรที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน นั่นคือ การออกเสียงวรรณยุกต์เสียงตก-ขึ้น [434] และเสียงขึ้น-ตก [232] ที่มีการเลื่อนระดับที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้นเป็นเสียงขึ้น คือ [34] และ [23] ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบการแปรของวรรณยุกต์

¹¹ เนื่องจากในโครงการวิจัยเรื่อง “การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน” ที่ดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการไปแล้วนั้น มีการเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) และภาษาถิ่นอื่น ๆ (ไทยถิ่นเหนือ/คำเมือง ลื้อ จีน และพวน) โดยเน้นให้ผู้บอกภาษาพูดและออกเสียงคำในภาษาแม่เท่านั้น ไม่ได้ให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำในภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาอื่น ๆ เนื่องจากการพูดและการออกเสียงคำในภาษาอื่น ๆ รวมทั้งภาษาไทยมาตรฐานไม่ได้อยู่ในขอบเขตการวิจัยที่ออกแบบไว้ในตอนต้น ดังนั้นประเด็นที่ว่า การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ที่ 1 และ 2 ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) ที่อาจเกิดจากปัจจัยภายในนั้น จึงเป็นประเด็นที่ต้องศึกษาวิจัยในอนาคต เพื่อให้ได้หลักฐานยืนยันเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

ของผู้พูดทั้งสามกลุ่มอายุพบว่า ผู้บอกภาษาอายุน้อยใช้เฉพาะวรรณยุกต์ที่เป็นเสียงแปรเท่านั้น ในขณะที่ผู้บอกภาษากลุ่มสูงอายุและกลุ่มกลางคนใช้ทั้งวรรณยุกต์เสียงเดิมและเสียงแปรปะปนกัน นอกจากนี้จากกล่าวได้ว่า ถึงแม้เพศของผู้บอกภาษาจะไม่ใช้ตัวแปรที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ แต่ผลการวิจัยทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่า การแปรของวรรณยุกต์ปรากฏในข้อมูลของผู้บอกภาษาทั้งเพศชายและเพศหญิงอย่างเห็นได้ชัด และเป็นการแปรที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

นอกเหนือจากผลการวิจัยในแง่ของระบบวรรณยุกต์รวมทั้งการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์แล้ว ยังพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) ดังนี้

5.1 ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว)

การแปรของวรรณยุกต์ที่ 1 /434/ และวรรณยุกต์ที่ 2 /232/ ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) สะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น ดังที่วรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงมีเสียงแปร ได้แก่ วรรณยุกต์ [434] กับ [34] และวรรณยุกต์ [232] กับ [23] ตามลำดับ จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดกลุ่มอายุน้อยใช้เสียงแปร [34] และ [23] เท่านั้น ทำให้สันนิษฐานได้ว่า วรรณยุกต์ที่ 1 เสียงตก-ขึ้น /434/ ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) อาจกลายเป็นวรรณยุกต์เสียงขึ้น /34/ ในขณะที่วรรณยุกต์ที่ 2 เสียงขึ้น-ตก /232/ อาจเปลี่ยนเป็นวรรณยุกต์เสียงขึ้น /23/ ในอนาคตอันใกล้นี้ และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจัดเป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยภายใน นั่นคือ การที่ผู้พูดออกเสียงวรรณยุกต์ให้มีลักษณะที่ง่ายขึ้นหรือซับซ้อนน้อยลง คือ วรรณยุกต์เสียงตก-ขึ้น → วรรณยุกต์เสียงขึ้น และวรรณยุกต์เสียงขึ้น-ตก → วรรณยุกต์เสียงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ Hyman (2007, p. 1) นำเสนอไว้ว่า วรรณยุกต์เสียงขึ้น-ตกและวรรณยุกต์เสียงตก-ขึ้นมีความซับซ้อนมากกว่าวรรณยุกต์เสียงขึ้นและวรรณยุกต์เสียงตกนั่นเอง (ดูตารางที่ 1)

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) จากเสียงตก-ขึ้นและเสียงขึ้น-ตกกลายเป็นเสียงขึ้นดังกล่าวยังคงคล้องกับที่พิทยาวัฒน์ พิทยาภรณ์ (Pittayaporn, 2007, p. 1423) เคยอภิปรายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ที่ 5 (เสียงขึ้น) ในภาษาไทยกรุงเทพฯ หรือภาษาไทยมาตรฐานไว้ว่า วรรณยุกต์ที่ 5 ในภาษาไทยกรุงเทพฯ มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการเลื่อนระดับที่น้อยลงหรือการเลื่อนระดับมีความราบเรียบมากขึ้น ถึงแม้ว่า กรณีของวรรณยุกต์ที่ 1 /434/ และวรรณยุกต์ที่ 2 /232/ ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) จะยังคงมีการเลื่อนระดับและการเลื่อนระดับไม่ได้ราบเรียบมากขึ้นเหมือนในภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ก็มีการเลื่อนระดับที่ซับซ้อนน้อยลงดังกล่าวในช่วงต้น

5.2 เปรียบเทียบการแปรของวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในระหว่างภาษาลาว (น้ำบั่ว) กับภาษาพวน (ฝายมูล)

ถึงแม้การแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในในภาษาตระกูลไทจะยังไม่มีผู้กล่าวถึงมากนัก แต่ในงานวิจัยที่ผ่านมา (Akharawatthanakun, 2010) พบว่า ภาษาพวนซึ่งเป็นภาษาหนึ่งในกลุ่มภาษาไทตะวันตกเฉียงใต้เช่นเดียวกับภาษาลาวมีการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในลักษณะเดียวกันกับภาษาลาว กล่าวคือ ภาษาพวนที่พูดในหมู่บ้านฝายมูล ตำบลปากค้อ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (ในที่นี้เรียกว่า “ภาษาพวน (ฝายมูล)”) ซึ่งมีวรรณยุกต์ที่ 1 เป็นเสียงต่ำ-ขึ้น /23/ (A1) มีเสียงแปร 2 เสียง ได้แก่ เสียงต่ำ-ขึ้น [23] และเสียงต่ำ-ตก [21] หรือเสียงต่ำระดับ [22] และเนื่องจากในภาษาอื่นๆ ที่ผู้พูดภาษาพวนสามารถพูดได้ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือ (น่าน) และภาษาไทยมาตรฐาน ไม่มีเสียงวรรณยุกต์ [21/22] ปรากฏในช่อง A1 แต่อย่างไรก็ดี กรณีดังกล่าวจึงจัดเป็นการแปรและการเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์ในลักษณะเดียวกันกับภาษาลาว (น้ำบั่ว) นั่นคือ การออกเสียงวรรณยุกต์ให้ง่ายขึ้น คือ จากวรรณยุกต์เสียงขึ้นกลายเป็นวรรณยุกต์เสียงตกหรือเสียงระดับ (เสียงขึ้น → เสียงตกหรือเสียงระดับ) นั่นเอง

5.3 ภาษาลาว (น้ำปั่ว) เป็นภาษาลาวกลุ่มใด: หลักฐานทางเสียงที่ใช้จำแนกกลุ่มภาษา

ที่กล่าวมาในตอนต้นนั้น ประวัติของหมู่บ้านน้ำปั่วระบุไว้ว่า ผู้พูดภาษาลาวในหมู่บ้านน้ำปั่วมีบรรพบุรุษอพยพมาจากเวียงจันทน์ สปป.ลาวเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว และภาษาที่พูด คือ ภาษาลาวเวียงจันทน์ อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์ที่นำเสนอในข้างต้นทำให้เห็นว่า ระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) ทั้งในแง่ของรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์มีความคล้ายคลึงกับวรรณยุกต์ในภาษาลาวกลุ่มหลวงพระบาง และแตกต่างจากภาษาลาวกลุ่มเวียงจันทน์ ภาพต่อไปนี้จะแสดงระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาวกลุ่มหลวงพระบางและกลุ่มเวียงจันทน์ที่เคยมีผู้นำเสนอไว้ (ดูเปรียบเทียบกับระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำปั่ว) ในภาพที่ 2)

ภาพที่ 11 ระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาวหลวงพระบางและภาษาลาวเวียงจันทน์

ลาวหลวงพระบาง					ลาวเวียงจันทน์						
(ดัดแปลงจาก Brown, 1965, p. 167)					(ดัดแปลงจาก Brown, 1965, p. 174)						
	A	B	C	DL	DS		A	B	C	DL	DS
1	๑.1 /312/ ⌒		๑.4 /443?/ ⌒			1	๑.1 /114/ ⌒		๑.4 /221?/ ⌒		
2		๑.3 /33/ ⌒			๑.2 [23] ⌒	2		๑.3 /33/ ⌒			๑.2 [34] ⌒
3	๑.2 /113/ ⌒		๑.5 /334?/ ⌒			3			๑.5 /31?/ ⌒		
4					๑.3 [33] ⌒	4	๑.2 /334/ ⌒				๑.3 [33] ⌒

ภาพที่ 11 ระบบวรรณยุกต์ในภาษาลาวหลวงพระบางและภาษาลาวเวียงจันทน์ (ต่อ)

ลาวหลวงพระบาง

(ดัดแปลงจากกรวิษา กมลนาวัน, 2556, น. 62)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 /533/ ┌		ว.4 /32/ ┌		
2		ว.3 /22/ ┌			ว.5 /23/ ┌
3	ว.2 /12/ └		ว.5 /23/ ┌		
4					ว.3 /22/ ┌

ลาวเวียงจันทน์

(ดัดแปลงจาก Osatananda, 1997, p. 40)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 /14/ └		ว.4 /21/ ┌		
2		ว.3 /33/ ┌			ว.1 [45] ┌
3			ว.5 /52/ └		
4	ว.2 /35/ ┌				ว.3 [33] ┌

ลาว (สำเนียงหลวงพระบาง)

(ดัดแปลงจากพิณรัตน์, 2546, น. 425)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 /523/ └		ว.4 /42/ ┌		
2		ว.3 /31/ ┌			ว.2 [22] ┌
3	ว.2 /223/ ┌		ว.5 /232/ ┌		
4					ว.3 [32] ┌

ลาว (สำเนียงเวียงจันทน์)

(ดัดแปลงจากพิณรัตน์, 2546, น. 430)

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1 /323/ ┌		ว.4 /331 [?] / ┌		
2		ว.3 /42/ ┌			ว.1 [434] ┌
3			ว.5 /442 [?] / ┌		
4	ว.2 /434/ ┌			ว.5 /442/ ┌	ว.3 [43] ┌

จากภาพข้างต้นจะเห็นว่า ภาษาลาว (น้ำบั่ว) มีรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงของวรรณยุกต์เหมือนภาษาลาวกลุ่มหลวงพระบาง โดยเฉพาะการแยกเสียงของวรรณยุกต์คอดัมน์ A ที่เป็นแบบ A1-234 ในขณะที่ภาษาลาวกลุ่มเวียงจันทน์มีการแยกเสียงแบบ A123-4 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) คล้ายคลึงกับภาษาลาวกลุ่มหลวงพระบางมากกว่ากลุ่มเวียงจันทน์โดยเฉพาะสัทลักษณะของวรรณยุกต์ที่พิมพ์ด้วยตัวหนาในส่วนที่แรเงาในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5

เปรียบเทียบสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในภาษาลาว (น้ำบั่ว) ลาวหลวงพระบาง และลาวเวียงจันทน์

วรรณยุกต์	ลาว (น้ำบั่ว)	ลาวหลวงพระบาง			ลาวเวียงจันทน์		
		Brown (1965)	วิริษา (2556)	พิณรัตน์ (2546)	Brown (1965)	Osatananda (1997)	พิณรัตน์ (2546)
1	/434/	/312/	/533/	/523/	/114/	/14/	/323/
2	/232/	/113/	/12/	/223/	/334/	/35/	/434/
3	/21/	/33/	/22/	/31/	/33/	/33/	/42/
4	/44^(?)/	/443^(?)/	/32/	/42/	/221 ^(?) /	/21/	/331 ^(?) /
5	/35^(?)/	/334^(?)/	/23/	/232/	/31 ^(?) /	/52/	/442 ^(?) /

เมื่อพิจารณาทั้งรูปแบบการแยกเสียงรวมเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์จึงทำให้สรุปได้ว่า แท้จริงแล้วภาษาลาว (น้ำบั่ว) เป็นภาษาลาวกลุ่มหลวงพระบาง ไม่ใช่กลุ่มเวียงจันทน์แต่อย่างใด

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ดิงศภทิพย์, ม.ร.ว. (2533). *วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรี: การศึกษาเปรียบเทียบ วรรณยุกต์ในคำกับวรรณยุกต์ในถ้อยคำต่อเนื่อง* (รายงานผลการวิจัย). ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา ดิงศภทิพย์, ม.ร.ว., ดารณี กฤษณะพันธุ์, และอุษณา บัณฑิตกุล. (2538). *ภาษาเมืองเพชร. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “เพชรบุรี: พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม”* (น. 103–125). กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ และนิลิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์. (2554). *เสียงภาษาไทย: การศึกษาทางกลศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2546). *การเปลี่ยนแปลงของวรรณยุกต์: กรณีศึกษาภาษากลุ่มลาว* (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2555). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน* (รายงานผลการวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิชา กมลนาวิน. (2556). *วรรณยุกต์ในภาษาลาวหลวงพระบาง. วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 32(2), 43–74.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2556). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ไทดำ. วารสารภาษาและวัฒนธรรม*, 32(2), 19–41.
- Abramson, A. S. (1962). The vowel and tones of Standard Thai: Acoustical measurements and experiments. *International Journal of American Linguistics*, 28(2), 1–146.
- Abramson, A. S. (1979). The coarticulation of tones: An acoustic study of Thai. In L. Thongkum, P. Kullavanijaya, V. Panupong, & M. R. K. Tingsabath (Eds.), *Studies in Tai and Mon-Khmer phonetics and phonology in honour of Eugenie J. A. Henderson* (pp. 1–9). Bangkok, Thailand: Indigenous Languages of Thailand Research Project.
- Akharawatthanakun, P. (2010). Phonological variation in Phuan. *MANUSYA*, 13(2), 50–87.
- Anttila, A. (2002). Variation and phonological theory. In J. K. Chambers, P. Trudgill, & N. Schilling-Estes (Eds.), *The handbook of language variation and change* (pp. 206–243). Oxford, England: Blackwell Publishing.

- Brown, J. M. (1965). *From ancient Thai to modern dialects*. Bangkok, Thailand: White Lotus.
- Campbell, L., & Mixco, M. J. (2007). *A glossary of historical linguistics*. Edinburgh, Scotland: Edinburgh University Press.
- Crowley, T., & Bower, C. (2010). *An introduction to historical linguistics* (4th ed.). New York, NY: Oxford University Press.
- Gedney, W. J. (1972). A checklist for determining tones in Tai dialects. In M. E. Smith (Ed.), *Studies in linguistics in honor of George L. Trager* (pp. 423–437). The Hague: Mouton.
- Hyman, L. M. (2007). Universals of tone rules: 30 years later. In T. Riad & C. Gussenhoven (Eds.), *Tones and tunes: Studies in word and sentence prosody* (pp. 1–34). Berlin, Germany: Mouton de Gruyter.
- Labov, W. (1972). *Sociolinguistics pattern*. Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.
- Osatananda, V. (1997). *Tone in Vientiane Lao* (Unpublished doctoral dissertation). University of Hawaii, Manoa.
- Pittayaporn, P. (2007). Directionality of tone change. In J. Trouvain & W. Barry (Eds.), *Proceedings of the 16th International Congress of Phonetic Sciences (ICPhS2007)* (pp. 1421–1424). Dudweiler, Germany: Pirrot.
- Tingsabadh, M. R. K. (1980). *A phonological study of the Thai languages of Suphanburi province* (Unpublished doctoral dissertation). University of London, London, England.
- Tingsabadh, M. R. K. (2001). Thai tone geography. In M. R. K. Tingsabadh & A. S. Abramson (Eds.), *Essays in Tai linguistics* (pp. 205–228). Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press.